

Sabina Vidulin, Marlena Plavšić, Valnea Žauhar***Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi***

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli,
Muzička akademija u Puli;
Filozofski fakultet u Rijeci, 2020.

Laviranje između stava da upoznavanje glazbe treba počivati na usvajanju znanja o njezinim strukturama i konceptima te poimanja glazbe kao isključivo »jezika emocija koje izmiče verbalnom« – obilježilo je i nastavu Glazbene umjetnosti i Glazbene kulture u školama. Ona se danas u velikoj mjeri oslanja na znanja iz glazbene teorije, iscrpljujući se najčešće na inzistiranju na suhoparnim definicijama njezinih sastavnica. Ishodi nastave istovremeno naglasak stavlja ju i na važnost estetskih doživljaja i iskustava, osvještavanje vrijednosti glazbenih ostvarenja te utjecaj glazbe na razvoj intelekta mladog čovjeka. Ulančavanje ovih htijenja često se ne uspijeva osigurati pa je rezultat glazbene nastave »znanje za jednokratnu upotrebu«, a umjetnička glazba tek kod rijetkih postaje dijelom životne svakodnevice.

Zadatak premošćavanja opisane diskrepancije jedan je od ključnih u znanstvenoj monografiji objavljenoj 2020. godine pod naslovom *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi*. U ovoj knjizi glazbena pedagoginja izv. prof. dr. sc. Sabina Vidulin s Muzičke akademije i psihologinja doc. dr. sc. Marlena Plavšić s Filozof-

skog fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te psihologinja doc. dr. sc. Valnea Žauhar s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci nude uvid u način provođenja nastave Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti putem sagledavanja glazbenih pojavnosti i ostvarenja iz različitih rakursa koji pozitivno utječu na njihovo prihvaćanje. Pritom zagovaraju korištenje spoznaja iz područja komplementarnih glazbenom (povijest, estetika, filozofija glazbe) te iz društveno-humanističkih polja i područja (pedagogija, psihologija, sociologija, antropologija).

Multidisciplinarna zasnovanost njihova pristupa može se pratiti u svih sedam poglavlja knjige, pri čemu su posljednja dva pregled literature i prilozi koji imaju uporabnu vrijednost za učitelje i nastavnike uključene u glazbeno-obrazovni proces.

U prvom je poglavlju predstavljen fenomen slušanja glazbe kroz povijest razvoja školskog kurikulumu u Hrvatskoj. Analizira se trenutna situacija u hrvatskom obrazovnom sustavu u kojem je pristup slušanju metodički razrađen, ali usredotočen primarno na spoznajne komponente, pri čemu je emocionalni pristup zanemaren. Progovara se zatim o načinima glazbene percepcije kod učenika, o važnosti holističkog pristupa. Naglašava se potreba upotpunjavanja metodičkoga rada uključivanjem muzikološkog, psihološkog, sociološkog i estetskog aspekta pri slušanju, što će učenicima omogućiti otvorenost spram novih glazbenih spoznaja.

Drugo poglavlje posvećeno je teorijskim i praktičnim pristupima multimodalnom slušanju glazbe uz pregled primjera nastavnih projekata, koncepata i pristupa u kojima se, uz glazbu i govor, pri poučavanju glazbe koriste gluma, ples, strani jezici te razne multimedijske platforme koje mogu upotpuniti doživljaj glazbenog djela. Opisana su i dva autorska modela multimodalnog pristupa podučavanju, koji približavaju umjetničku glazbu mladima («Slušanje glazbe – skladanje» i «Stage-English-Music»).

Iduće poglavlje detaljno opisuje spoznajno-emocionalni pristup slušanja i spoznavanja glazbe u pedagoškom kontekstu te se pojašnjavaju razlozi zbog kojih je važno pri izgradnji glazbenih kompetencija mladih koristiti strategije koje podupiru njihov cjeloviti razvoj misaonom i čuvstvenom angažiranošću. Navedeno se zorno potkrepljuje opisom metodičke razrade nastavnoga sata u kojemu se pojedina djela više puta slušaju s različitim namjenom (prvobitni cjeloviti doživljaj, vođeno spoznavanje te ponovno slušanje uz refleksiju doživljenog i shvaćenog). Naglašena je uloga učitelja koji ne smije biti puki prenositelj znanja te važnost metodičke pripreme i vođenja učenika kroz razgovor o različitim načinima glazbene percepcije, različitim misaonim predstavama i prijemčivostima za informacije, kako bi se pobudio interes učenika i djelovalo na njegovu sposobnost kritičkog mišljenja i estetskog vrednovanja.

U četvrtom je poglavlju dan empirijski uvid u glazbenu nastavu temeljenu na spoznajno-emocionalnom pristupu slušanju glazbe u glazbeno-pedagoškom (osnovna muzikološka i teorijska obilježja, prepoznavanje glazbenih vrsta i oblika, instrumenata, izvođačkog sastava, izražajnih komponenti itd.) te u širem humanističkom kontekstu (pedagoški, psihološki, estetski, etički i sl.).

Predstavljeno je zatim u petom poglavlju i izvorno istraživanje u kojemu su autorice na uzorku od 557 učenika iz 30 odjeljenja petog razreda i 14 učitelja glazbene kulture iz 16 različitih osnovnih škola u Hrvatskoj provjerile dva pristupa slušanju glazbe: standardni (kontrolna grupa) i spoznajno-emocionalni (eksperimentalna grupa). Učenici su slušali četiri njima manje poznate skladbe, pri čemu su se autorice usmjerile na provjeru spoznajnog aspekta slušanja glazbe kod učenika, emocionalnog aspekta slušanja glazbe te na motivaciju učenika za slušanje glazbe u školi. Rezultati su pokazali da je spoznajno-emocionalni pristup povećao usredotočenost učenika na glazbu koja se reproducira, njihovu zainteresiranost, utjecao na veću emocionalnu angažiranost i razumijevanje glazbenog djela. Istraživanje je ukazalo i na neke mogućnosti nadgradnje i usavršavanja ovog pristupa u budućnosti.

Knjiga Sabine Vidulin, Marlene Plavšić i Valnee Žauhar pisana je jasno, razumljivo i sistematično. Primjenjiva je i u odgojno-obrazovnoj

praksi kao i u visokoškolskim ustanovama koje obrazuju buduće odgajatelje, učitelje i nastavnike glazbe. Unatoč znanstvenom pristupu, otvorena je i prema širem čitateljstvu, pa i prema onima koji posjeduju tek opća glazbena znanja. Teme koje se obrađuju bit će zasigurno poticajno štivo i za psihologe, znanstvenike, istraživače različitih područja koji se zanimaju za fenomen slušanja glazbe. Jedan od najvažnijih razloga zbog kojeg monografija treba biti vidljiva i prepoznata od šire javnosti jest njezin potencijalni utjecaj na kreatore novih nastavnih planova i programa. Tri su autorice u svojoj studiji zorno predstavile kako višemodalnim pristupom slušanju kognitivne i intuitivne spoznaje mogu potaknuti imaginaciju te prepoznavanje emocija u glazbi i emocionalnog doživljaja. Rezultati istraživanja potvrdili su prednosti spoznajno-emocionalnog pristupa te njegov prinos smislenom poimanju glazbe i osiguravanje dugoročnog poticaja u oblikovanju mlade osobe u skladu s humanističkim vrijednostima. Praktičarima, odnosno svima kojima je glazbena nastava poziv, ova će studija zasigurno proširiti vidokruge i ponukati ih na razmišljanja o drugačijem, manje krutom i zanimljivijem transferu glazbenih znanja. U njoj će pronaći vrijedan teorijski oslonac kojime će nadgraditi dosadašnja znanja te im pružiti čvrstu i pouzdanu metodičku podršku u osuvremenjivanju nastave.

Lada Duraković

Kirsti Lonka

Fenomenalno učenje iz Finske

Zagreb: Naklada Ljevak, 2020.

Finska je jedna od zemalja s najboljim obrazovnim sustavom u svijetu, a u prilog toj činjenici ne ide samo to što učenici iz Finske ostvaruju izvanredne rezultate na međunarodnim standardiziranim testovima nego i to što je učiteljski posao jedan od najpoželjnijih poslova u Finskoj. Možemo reći da Finska već godinama održava kulturu kvalitetnog obrazovanja i upravo o tome progovara knjiga *Fenomenalno učenje iz Finske* autorice Kirsti Lonka. Autorica je sveučilišna profesorica psihologije obrazovanja na Sveučilištu u Helsinkiju, a spomenutu knjigu prvi put je objavila 2018. godine. Knjiga je u hrvatskom izdanju objavljena 2020. godine, a čitateljima nudi pregršt sadržaja koji su relevantni za suvremeno obrazovanje. Knjiga se pretežito fokusira na sedam kompetencija koje će učenicima osigurati stjecanje vještina potrebnih za život u 21. stoljeću. Osim spomenutih sedam kompetencija autorica veliku pažnju pridaje učenju utemeljenom na fenomenima koje polazi od jedne zdravorazumske pretpostavke, a to je da školsko znanje mora biti povezano sa stvarnim problemima koji nas okružuju. Također, važno je spomenuti kako knjiga obiluje zanimljivim popratnim sadržajem kao što su crtice iz osobnog života autorice te intervju s različitim stručnjacima na području odgoja i obrazovanja. Osim mnogo-